

ZAKLÁDÁME ZAHRADU

JIŘÍ FINGER

- JAKÁ MÁ BÝT?
- PŘÍPRAVA, KDY ZAČÍT
- TECHNICKÁ ŘEŠENÍ

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

PROFI&HOBBY

ZAKLÁDÁME ZAHRADU

JIŘÍ FINGER

GRADA PUBLISHING

Jiří Finger
Zakládáme zahradu

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@gradapublishing.cz, www.grada.cz
tel.: +420 220 386 401, fax: +420 220 386 400
jako svou 2542. publikaci

Odpovědná redaktorka Eva Horníčková
Sazba Artedit s.r.o., Praha
Fotografie na obálce profimedia.cz/CORBIS
Počet stran 112
První vydání, Praha 2006
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.
Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

© Grada Publishing, a.s., 2006
Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2006

*Názvy produktů, firem apod. použité v knize
mohou být ochrannými známkami nebo
registrovanými ochrannými známkami příslušných
vlastníků.*

ISBN 80-247-1070-6

Obsah

Úvodem	7	6.3 Potřebuje zahrada architekta?	43
1 Co je zahrada	17	7 Projekt zahrady	44
2 Jaká má být zahrada	18	7.1 Příprava návrhu	53
3 Nejprve užitečná teorie	20	7.2 Vypracování dokumentace.....	54
3.1 Principy geometrické	20	7.3 Spolupráce při zakládání zahrady	55
3.2 Principy kompoziční	21	8 Milá překvapení, ale i potíže	60
3.3 Barva	23	8.1 Typy zahrad	60
3.4 Světlo a stín	24	8.2 Jak velká má být zahrada	62
3.5 Principy estetické.....	24	8.3 Některá úskalí zahrad	63
3.6 Principy fyziologické.....	26	9 Zakládáme zahradu	66
3.7 Principy psychologické	27	9.1 Terénní úpravy.....	67
3.8 Principy filozofické.....	29	10 Zahrada jako inženýrský objekt	69
4 Čím je zahrada	31	10.1 Vodovodní přípojky	69
4.1 Prostorová definice zahrady.....	31	10.2 Odpadní potrubí	69
4.2 Zahrada jako umělecké dílo	32	10.3 Přípojky elektro	70
4.3 Zahrada jako kýč.....	32	10.4 Slaboproud	70
5 Navrhujeme zahradu	34	10.5 Příkony, které zahrada vyžaduje	71
5.1 Zahrada jako závazek.....	34	10.6 Důležitá omezení	73
5.2 Zahrada stojí čas i peníze.....	34	11 Kámen v zahradě	74
5.3 Zahrada je výhodná investice	36	11.1 Kamenné plochy (terasy, odpočívadla, chodníky).....	74
5.4 Kde si vybrat místo	36	11.2 Zidky, stěny	74
5.5 Co též rozhoduje o zahradě	37	11.3 Alpina, skalky	75
6 Svědomitá příprava záměru	42	11.4 Kamenné zahrady.....	76
6.1 Územní plán města nebo obce	42		
6.2 Majetkový stav	43		

11.5 Kamenné objekty	76	15.2 Okrasné keře – listnaté i jehličnaté	100
12 Oheň v zahradě.....	89	15.3 Trvalky, trávy a kapradiny.....	100
12.1 Umístění krbu v zahradě	89	15.4 Letničky a dvouletky	100
12.2 Zahradní grily	90	15.5 Květiny cibulovité a hlíznaté	101
12.3 Ohniště.....	90		
13 Voda v zahradě	91	16 Výtvarné dílo v zahradě.....	102
13.1 Vodní fontánky	91	16.1 Výběr výtvarného díla	102
13.2 Okrasné nádrže a jezírka.....	91	16.2 Jak umístit výtvarné dílo	103
13.3 Bazény v obytné zahradě	92	16.3 Hlavní zásady situování výtvarného díla	104
13.4 Sprcha v zahradě	93	16.4 Výška výtvarného díla	104
13.5 Mokřad jako náhrada jezírka.....	93	16.5 Orientace ke světovým stranám	105
13.6 Závlaha zahrady	93	16.6 Pozadí výtvarného díla	105
14 Parter zahrady	95	16.7 Parter výtvarného díla	106
14.1 Plochy dlážděné – terasy, odpočívadla, chodníky	95	16.8 Scénické nasvětlení výtvarného díla	106
14.2 Plochy dlažby zámkové, betonové	95	17 Zvířecí milácci v zahradě.....	107
14.3 Plochy a cesty pískované	95	18 Zrození zahrady	109
14.4 Plochy s povrchem drti, antuky, oblázků nebo živice	96	18.1 Stavebník a příští uživatel zahrady.....	109
14.5 Plochy zpevněné betonovými nebo plastovými rastry.....	96	18.2 Architekt – autor návrhu.....	110
14.6 Plochy kryté mulčovací kůrou, štěpkou.....	97	18.3 Známí, přátelé a kibicové z okolí.....	110
14.7 Plochy s vegetačním krytem	97	19 Praktické rady závěrem.....	111
14.8 Plochy okrasných trávníků	97	19 Literatura.....	112
15 Zeleň v zahradě	99		
15.1 Okrasné stromy – listnaté i jehličnaté	99		

Úvodem

Člověk, který opravdu přírodu miluje, nemůže být ve své podstatě zlý. Snaží se žít v souladu s jejími zákony a neubližuje jí. Pokud to lze, tak jí pomáhá, nebo se o to v menším měřítku snaží – někdo alespoň ve své zahradě. Moudrý zahradník, můj učitel, to kdysi vyjádřil takto: „Naše každodenní práce v zahradě je vlastně prostou modlitbou za odpuštění toho, čeho se na přírodě dopouštíme“.

Jako lidstvo vděčíme přírodě za svůj vznik a jsme s ní dodnes takřka neodlučitelně spjatí. Vztah člověka a přírody v průběhu tisíciletí nabýval různých podob i intenzity, avšak možnost žít v přírodě, nebo být alespoň obklopen jejími projevy, byla vždy zárukou bohatého a citově vyváženého života. Příroda se díky svým biologickým kvalitám zásadně liší od všech civilizačních vymožeností a žije si svým tajemným, podivuhodným životem nezávisle na našich přáních a možnostech. Rozkvetlý jablonoňový sad v májovém podvečeru či hýřivý ohňostroj barev podzimní přírody si nemůžeme pořídít, kdykoliv se nám zachce, i kdybychom vládli neomezenými prostředky. Snad je to i dobře, neboť o to více si těchto podob přírody vážíme.

Ostatně úcta k přírodě u národů s dávnou kulturní tradicí je někdy tak silná, že přírodním prvkům – kameni, květinám, stromům, popřípadě jejich vzájemné a přesně vymezené kompozici byl přiřazen duchovní význam. Tato symbolika se výrazně projevuje v jejich kultuře, umění i ve způsobu života. Určitá místa v přírodě nebo v zahradě sloužila k meditacím a rozjímání nebo byla uctívána jako posvátná. Nemálo umělců a filozofů bylo právě v intimitě těchto míst inspirováno k dílům, tvořícím dnes světové kulturní dědictví. Tato

viz foto str. 10

vrcholná díla pozorujeme a nalézáme mnohdy společný obsah jejich umělecké výpovědi – totiž hledání pravdy o životě. A svým nitrem, svým srdcem cítíme, že strom, řeka, louka i krajina tuto všeobjímající životní pravdu už dávno znají. Pouze některým z nás – a jen občas – něco napovědí, pokud pozorně posloucháme.

Téměř na každém kroku nalézáme nové informace o zahradách, i návody na jejich zakládání. Ale o umělecké či duchovní podstatě zahrady se nedovíme téměř nic.

Strážní balvan
obklopený tvarově
i barevně bohatou
vegetací navozuje
atmosféru, kde sny
i fantazie nalézají
svůj prostor

Chtěl bych se tedy s vámi zamyslet nad tímto tajemstvím zahrady i nad dalšími souvislostmi, které podnítlí vaši fantazii a povedou vaše příští kroky spolehlivě k vytčenému cíli – ke krásné a hodnotné zahradě.

1 Co je zahrada

V úvodu jsme poněkud volně používali pojmy „příroda“, „krajina“, „zahrada“ – jak se v nich však vyznáme? Poněkud zjednodušeně můžeme vycházet z tvrzení:

☒ Příroda je vše, co pokrývá povrch Země, odpovídá životním podmínkám daného kontinentu a na existenci člověka je zcela nezávislá. Její životní projevy jsou řízeny výhradně zákony přírodními. Příroda nebo divočina nemá ani začátek, ani konec.

☒ Krajina je více či méně člověkem poznamenaná příroda (v dobrém či spíše špatném směru). V krajině se střetávají přírodní zákony s cílenými technickými zásahy, avšak ne vždy zcela podle představ společnosti. Soustavné zásahy člověka mění krajinu v betonová města, ale jakmile ustanou, krajina se znovu vrací ke své původní přírodní podobě.

viz foto str. 9

☒ Zahrada je již člověkem zcela cílevědomě utvářený prostor, pouze zčásti využívající některé přírodní prvky. Zahrada nás má zaujmout, obohacovat, naplňovat naše potřeby a touhy. Utváříme ji podle estetických zákonů a využíváme k tomu nejružnější technologie, hmoty, stavební i umělecká díla. Zahrada je na rozdíl od přírody prostor umělý a na člověku zcela závislý. Není-li zahrada soustavně udržována, více méně se navrácí zpět k podobě okolní krajiny.

viz foto str. 10

2 Jaká má být zahrada

Pokud má zahrada splňovat představy svých tvůrců a uživatelů, měla by být individuální, neopakovatelná. Tak, jako nelze navrhnout univerzální byt, nelze ani dát návod na založení ideální, tedy krásné, funkční a trvanlivé zahrady. Byt i zahrada odpovídají zálibám, vkusu, pocitům i vzdělání svého uživatele. Například v Holandsku, kde je péče o rodinnou zahrádku národním koníčkem, existují četná přílehlavá přirovnání na zahrádky a jejich majitele. A skutečně – ze zřetelů a stavu zahrady lze o majiteli mnohé vyčíst.

viz foto str. 11

Zahrada
u měšťanského
domu ve
švýcarském
Curychu

Zahradami se zabývám již dlouhou řadu let, a přesto jsem stále svědkem nových, nečekaných přání a představ, která jsou pro mě jak zdrojem radosti, tak i údivu a překvapení. Posuďte sami, co někteří zákazníci od zahrady očekávají:

- ☒ Moje zahrada musí být nejkrásnější ve městě.
- ☒ Pro mě, pro hosty i pro děti tu musí být vše, co očekávají.

- ☒ Konec konců mě vzhled zahrady nezajímá. Hlavně, že bude velká a nedá žádnou práci.
- ☒ Navrhněte mi zahradu, jak myslíte, ale musí ji mít rád i můj pejsek.
- ☒ Tato zahrada je špatně navržená, protože už třikrát přešlo, ale nikdy ne na ni.
- ☒ Na našem pozemku vám dovolíme postavit zahradu podle vašich představ a za vaše peníze. Zato vám ji budeme starostlivě ošetřovat...
- ☒ Proč mi nechcete navrhnout zahradu, která by mi přinesla taky nějaké peníze?

Tak se zas a znovu zabývám navrhováním pokud možno těch nejdokonalejších zahrad. Hledám základní principy a pokouším se rozluštit jejich nekonečná tajemství. V následujících kapitolách se o to pokusím i s vámi a pro vás.

Pohled na typickou holandskou zahrádku plnou květin, slunce a volného prostoru potěší každého

3 Nejprve užitečná teorie

Proč je jedna zahrada krásná a druhá ne? V té první si rádi odpočineme, zatímco mnohé jiné nám nic neříkají, nechávají nás chladnými. Mohou za to utajené znaky libosti, krásy a harmonie, nebo jejich opak či spíše jejich nedostatek? Z čeho takové znaky sestávají?

3.1 Principy geometrické

☒ **Bod** je základním geometrickým prvkem a v zahradní kompozici jej takřka vždy nalzáme jako hlavní místo, odkud zahradu pozorujeme, nebo jako dominantu, uzavírající hlavní pohled. Existence výrazného bodu v kompozici je uklidňující, scenerie je považována za hodnotnou až dokonalou. Dva body téže kvality jsou v kompozici zneklidňující, tři body ve vyváženém prostorovém vztahu jsou znakem harmonie.

☒ **Přímka** je v principu nekonečné množství bodů a známe ji jako přímku vodorovnou – horizontální – symbolizující vodní hladinu či vzdálený horizont, popřípadě jako svislici – vertikální – znázorňující pád předmětu, řízený zákony zemské tíže. Vodorovná přímka v přírodě navozuje pocit klidu, jistoty, velkorysosti, monumentality, zatímco svislice je vyjádřením pohybu, růstu, dominance, velikosti. Šikmá přímka v architektuře, a zejména v přírodě, vyjadřuje nejistotu, labilitu, neklid, psychické napětí.

Horizontály a vertikály jsou po tisíciletí základními principy architektury.

☒ **Křivka** symbolizuje svým průběhem přírodu, a tedy i velké množství pocitů jako měkkost, neurčitost až nahodilost. Pravidelná křivka svým průběhem navozuje rytmus, nahodilá pak chaos.

Různými kombinacemi bodů, přímek a křivek tak můžeme docílit velmi rozdílných tvarů a obrazců, a tedy i pocitů.

K podobným závěrům dojdeme při konkrétním rozboru působení jednotlivých ploch, tedy čtverců, obdélníků, trojúhelníků nebo kruhů a těles prostorových – krychle, koule, kužel. Zjednodušeně řečeno: pocit určitosti, stability, ale zároveň tvrdosti, vyvolává čtverec, trojúhelník, krychle, jehlan a kužel. Kruh a koule jsou výrazem klidu a harmonie. Složitější kategorií jsou pak organické struktury, jejichž zařazení do kompozice je vrcholem umělecké tvorby.

3.2 Principy kompoziční

Zahrada je na rozdíl od obrazu útvar prostorový, trojrozměrný a musí tedy být uspořádána podle kompozičních zásad. K nim patří zejména:

- ☒ **Opakování**, kterého je docíleno uspořádáním ploch, tvarů nebo barev stejné velikosti nebo intenzity v přímce, v ploše nebo v prostoru.
- ☒ **Následnost** je odvozena od opakování, ale velikost, tvar nebo barevnost je zde stejnoměrně umenšována nebo zvětšována se vzrůstající vzdáleností od pozorovatele.
- ☒ **Rytmus** je dán pravidelným přerušováním nebo řazením jednoho i více prvků za prvek konstantní.

Opakování

Následnost

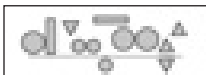
Rytmus

Postupnost

- ☒ **Postupnost** je určitá obdoba následnosti, kdy se plocha, prvek, barva stupňuje nebo ubývá podle určité matematické nebo geometrické závislosti.

Všechny tyto kompoziční principy v nás vyvolávají pocity jednoty a harmonie.

Chaos

- ☒ **Chaos**, spočívající ve zcela nahodilém řazení ploch, prvků nebo barev je opakem těchto principů. Vyvolává pocit nejistoty, obavu, údiv a jen zcela výjimečně může být principem umělecké tvorby.

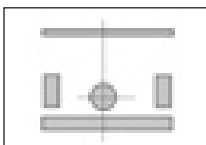
Kompoziční principy

Složitější kompoziční principy nalézáme v trojrozměrném prostoru. Patří sem zejména:

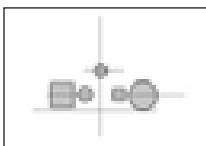
Izolace

- ☒ **Izolace**, díky níž se naše pozornost soustřeďuje k jednomu bodu nebo tvaru nalézajícímu se ve středu. Izolace je velmi silným, avšak v delším časovém sledu monotónním a vysilujícím principem.

Zarámování

- ☒ **Zarámování** obohacuje předchozí kompozici pomocí levé a pravé kulisy, popř. pohledem a parterem. Je častým principem krajinářské tvorby.

Rovnováha skrytá

Izolace a zarámování jsou současně principem symetrie nebo-li rovnováhy podle svislé osy a rovněž zdrojem pocitů libosti. Vedle symetrie (rovnováhy) zjevné je velmi zajímavá **rovnováha skrytá**, která pracuje s různě velkými plochami, tvary nebo barvami, avšak jejich odlišnou velikostí, řazením nebo odstupňovanou barevností dociluje pocitu jistoty, harmonie. Nedodržením plošných, tvarových, barevných nebo prostоровých proporcí dostáváme kompozici v nerovnováze. Ta vyvolává nelibost, nejistotu až ošklivost.

3.3 Barva

Barva je důležitou součástí kompozice. Celé barevné spektrum můžeme složit ze šesti základních barev. Barvy ovšem nelze hodnotit pouze podle vzhledu, neboť mají i značný účinek psychologický. Barva červená a oranžová je teplá a vzrušující, barva modrá a fialová je studená až odpuzující, šedá a zelená barva uklidňuje.

Rozdělením barev do kruhového spektra dostaneme barvy doplňkové – komplementární, ležící naproti sobě. Tyto barvy jsou v rovnováze (modrá x oranžová, červená x zelená) a jejich smíšením dostáváme bílou nebo šedou – neutrální, uklidňující barvu.

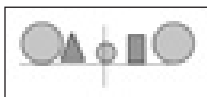
Pomineme-li barvu staveb a doplňků, pak barevnost stromů a květin v zahradě je vesměs příjemná a nemůžeme se dopustit zásadní chyby. Velmi zajímavé je komponování zahrad nebo jednotlivých zákoutí v určitém barevném odstínu – fialová, červená, zlatá, stříbrná. Určitou cílenou barevností také můžeme ovlivnit vnímání prostoru zahrady. Šedé pozadí zahrady prodlužuje, tmavé nebo výrazně barevné ji zkracuje.

viz foto str. 12

Zlatá barva dominuje této části přírodní zahrady

3.4 Světlo a stín

Kontrast

Světlo a stín hraje v kompozici zásadní roli. Světlo hmotu a tmavé předměty zeslabuje, stín naopak zesiluje. Díky stínům, které stavba nebo porosty vrhají, nabývá zahrada na prostorovém účinku. Střídání světla a stínu zahradní kompozici obohacuje. Problém však spočívá v tom, že se světlo a stín během dne dramaticky mění, podobně jako v různých ročních obdobích. Máme-li možnost volby, pak zahradu komponujeme pro určitý čas, kdy v ní nejvíce pobýváme. Rozhodující pro pozorování a výhled do zahrady je, aby světlo přicházelo ve směru našeho pohledu, nikoliv opačně! V poledne je totiž pohled v jižním směru (tzn. proti slunci) velmi plochý, barvy splývají a zahrada se opticky zdá „krátká“. Naopak v tutéž dobu je v severním směru táž zahrada plastická, kontrastní a pocitově delší.

Kontrast můžeme ještě zesílit nápaditým střídáním různých struktur nebo záměrným řazením barev.

3.5 Principy estetické

Tvorba zahrad je vlastně hledání krásna. Definovat krásu je nepochybně složité a v našem případě navíc komplikované proměnlivostí zahradní scenerie během ročních období. Spolehlivou pomůckou nám bude především dodržení zásad, podle kterých krásu vnímáme jako:

- ☒ soulad obsahu a formy sledovaného díla
- ☒ pravdivé vyjádření ve vazbě na okolní krajinu
- ☒ dokonalou funkci, plnění očekávání svého tvůrce
- ☒ převahu kompozičních principů, vyvolávajících kladné pocity, tj. harmonii.

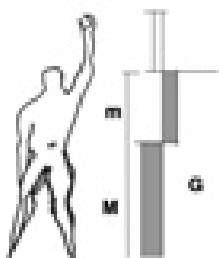
Zde se ovšem neubráníme následné otázce, zda je vůbec možné krásu nějak definovat či dokonce „změřit“? Odpověď nebude jednoduchá.

Již od středověku se nejrůznější umělci pokoušeli najít optimální geometrický či spíše prostorový vztah (Cardó a Decumanus), podle něhož stavěli kláštery, situovali poutní místa a kostely. To, že historickou krajinu vnímáme dnes jako krásnou, není náhodné.

Krása ovšem nepřijde jen tak sama od sebe. Je nutné dokonale poznat „vnitřní uspořádání“, ducha, ideu, podstatu věci, zvířete, člověka, krajiny a při znalosti prostoru využít zásad kompozice a vhodného uspořádání.

Zlatý řez – klasické měřítko krásy – pochází z Řecka, a to asi ze 7. století. Zlatý řez je geometrickou proporcí, při které je větší úsek k menšímu v takovém poměru, jako celek k většímu úseku.

Zlatý řez je odvozen od lidské postavy, jejíž rozměry jsou v proporcích vyjadřujících maximum libých pocitů.

Zlatý řez :

$$G : M = M : m$$

G = celek

M = major (větší část)

m = minor (menší část)

Budovy, kompozice obrazů, ale například i poměry výšek a délek schodů jsou tím příjemnější – krásnější, čím více se přibližují optimální geometrické proporcí.

Anamorfóza v díle renesančních tvůrců zahrad využívala „přetváření“ krajinářského díla pomocí optických klamů, kdy se z určité výšky kružnice jeví jako elipsy, čtverce jako

viz foto str. 13

lichoběžníky a přímký na zvlněné rovině vytvářejí vlnovky. Ubíráním barevné intenzity nebo změnou barev od teplých ke studeným až neutrálním bylo dosaženo nečekaných prostorových efektů. V nezajímavé rovinaté krajině střední Francie bylo na těchto principech vytvořeno mnoho zahrad do dnes proslulých svou krásou.

3.6 Principy fyziologické

☒ Zahradu pozorujeme především **zrakem**. Posuzujeme její velikost, tvar, soulad hmot a prvků, texturu a strukturu zeleně, rozvržení světla a stínu, výslednou barevnost. Zatímco denní osvětlení zahrady můžeme ovlivnit jen částečně, o to působivější může být noční – scénické nasvětlení. Dosažením převahy kladných zrakových vjemů zvyšujeme především estetickou hodnotu zahrady.

☒ **Sluchem** vnímáme zahradu neméně intenzivně. Zahrada v hlučném prostředí je omylem, neboť ztrácí zásadní funkční význam. Naopak tichý prostor zahrady je vždy vítán. Přesto některé zvuky k zahradě neodmyslitelně patří. Je to například zurčení vodní fontány, šumění deště, ptačí zpěv. V dnešní moderní zahradě je proto vhodně volená hudební kulisa milým překvapením.

☒ **Teplu a chladu** ke vjemům ze zahrady pochopitelně patří také. Například v létě zahrada teplotu okolního prostředí významně snižuje, a proto ji často s oblibou vyhledáváme. Vhodnou kombinací barev můžeme oba pocity ještě více umocnit. Příjemný pocit tepla navozují jasné, zářivé barvy, naopak stříbrné, modré až fialové barvy zesilují pocity chladu.

3.7 Principy psychologické

Principy psychologické vyplývají z celkového uspořádání zahrady a z pocitů vnímání tvarů, hmot, barev a fyziologických vjemů. Velkou roli zde také hraje naše životní zkušenost, když pozorováním hodnotíme:

3.7.1 Tvar

Tvar má být rozpoznatelný nebo kontrastní, případně má vzbuzovat náš zájem. Tvar obtížně rozeznatelný, bizarní, pokroucený má zcela jiný účinek než tvar zřetelný, souměrný a s něčím známým srovnatelný. Nezastupitelnou úlohu zde hraje výtvarné dílo tvořící součást hodnotné zahradní kompozice.

viz foto str. 13

3.7.2 Měřítko

Měřítko nám udává velikost v porovnání s určitým standardem – obecně s délkovým metrem. V zahradě a krajině je takovým standardem člověk. Při tvorbě prostoru musíme mít na paměti, že předměty výrazně větší vzbuzují respekt, pozornost až bázeň (památníky, velehory), naopak předměty a tvary menší než člověk většinou uklidňují, jsou nám sympatické (květiny, drobné ptactvo).

3.7.3 Velikost

Velikost je pojem relativní a souvisí s výše zmíněným měřítkem. Zámořský parník na hladině oceánu je přes svou velikost sotva pozorovatelný detail, člověk uprostřed miniaturní japonské zahrádky je nepatřičně velkým a rušivým objektem. V zahradě to především znamená, že stromy, keře, vodní prvky, pergoly, nábytek a sochy musíme pečlivě volit ve vztahu k velikosti pozemku, máme-li docílit kladného citového působení.

Poměr velikosti, vzdálenosti a měřítko musíme ovšem dát do souvislosti s principy zrakového vnímání, neboť kompozici vždy vnímáme jako perspektivu, v níž se stejně velké předměty v závislosti na vzdálenosti od pozorovatele zmenšují.

Anglické zahrady velmi pečlivě volí tvary i měřítko. Vodní plocha v popředí, drobné keře a neutrální pozadí opticky zvětšují miniaturní stavbu lesního záměčku

3.7.4 Kompozice

Vnímání kompozice je dáno vyspělostí pozorovatele – jeho vzděláním a zkušeností. Například fotbalové hřiště má jasnou kompozici. Působí na nás sice příjemně, ale zakrátko se nám zdá fádní a nudné. Skalní labyrint vzbuzuje náš zájem a dlouhodobě nás dokáže upoutat díky možnosti nejrůznějších pohledů. Podobně i zahrada nesmí být přehlédnuta jedním pohledem. Její hodnota stoupá s množstvím obrazů a scenerií, které musí být objevovány postupně. Právě opakované stírdání zájmu (zvědavosti), nalézání, poznání, ocenění požitku a jeho rozumového i psychického zhodnocení vytváří v zahradním prostoru rytmus i pocity libosti.

viz foto str. 14